

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การศึกษาผลการบริหารจัดการเชิงพุทธของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ บ้านโคกมน ตำบลโคกมน อำเภอน้ำหนาวจังหวัดเพชรบูรณ์” มีวัตถุประสงค์ ๑ ประการ คือ เพื่อศึกษาประวัติ พัฒนาการ และ แนวคิดการบริหารจัดการเชิงพุทธ ของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านโคกมนเพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์กรของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านโคกมน เพื่อศึกษาผลที่ได้รับจากการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านโคกมน โดยผู้วิจัย ได้ศึกษาเนื้อหาทั้งจากเอกสารและภาคสนามเพื่อนำมาประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ในบางส่วน ดังกล่าวแล้วนั้น

ผลการศึกษา พบประเด็นที่สำคัญ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ วิธีการบริหารงานของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านโคกมน

ได้เริ่มก่อตั้ง เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๘ โดยมีพระครูพัชรคณาภิรักษ์ เป็นประธานที่ปรึกษาฝ่ายพระสงฆ์ ซึ่งท่านเองได้แนวความคิดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์มาจากพระสุบิน ปณีโต กลุ่มนี้มีลักษณะที่โดดเด่นพิเศษ ๑ ประการ คือ

- (๑) มีลักษณะคล้ายธนาคารคือ การฝากเงิน ถอนเงิน
- (๒) มีลักษณะคล้ายกับประกันภัยคือ ชดเชยให้ค่ารักษาพยาบาลแก่สมาชิก
- (๓) มีลักษณะคล้ายกับสหกรณ์ คือ มีการขายสินค้าราคาถูกในกลุ่มสมาชิกและจะได้รับเงินปันผลเมื่อสิ้นปี

ส่วนวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มนี้ขึ้นมา มี ๑๕ ข้อ เช่น เพื่อให้รู้จักประหยัด มีเงินทุนหมุนเวียน ทำให้สมาชิกรวมน้ำใจ การบริหารเงินในครัวเรือน เป็นต้น

จุดเด่นที่ควรนำไปกล่าว ก็คือ การบริหารจัดการภายใต้เงื่อนไข ๓ ข้อ ได้แก่

- (๑) มีการบริหารจัดการด้านบุคลากรอย่างเหมาะสม หรือ บริหารคน
- (๒) มีการบริหารจัดการด้านทุนและทรัพยากรอย่างเหมาะสม หรือ บริหารเงิน
- (๓) มีการเสริมสร้างศักยภาพแก่สมาชิกด้วยหลักคุณธรรม หรือ ความเป็นคนมีสัจจะ ความซื่อสัตย์

นอกจากนั้นก็จะเป็นงานด้านต่างๆเพื่อให้สมาชิกมีส่วนร่วมและบริหารจัดการภายในกลุ่มกันเอง คือ มีประธาน รองประธาน เภรัณยูก การเงิน การบัญชี และคณะกรรมการแผนต่างๆ เพื่อควบคุมและติดตาม ประเมินผลงานในแต่ละเดือน

๕.๑.๒ การประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

ก่อนที่ประชาชนในพื้นที่ศึกษา คือ ชาวตำบลโคกมน อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ จะรับเอาแนวคิดของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ไปก่อตั้งในหมู่บ้านแห่งนี้ พบว่า แต่เดิมบริบททางสังคมหรือสภาพปัญหาต่างๆ ของหมู่บ้านที่พบ ก็คือ ปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน ปัญหาการพนัน ปัญหาการว่างงาน ปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหาการพึ่งตนเองไม่ได้ของชาวบ้านบางส่วน

ด้วยเหตุผลนี้ เมื่อพระสงฆ์ท่านได้นำเอาแนวคิดและวิธีการบริหารจัดการที่แปลกใหม่ พร้อมกับกุศโลบายแทรกหลักพุทธธรรมลงไปในกระบวนการจัดการแล้ว จึงทำให้กลุ่มนี้ สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากเดิมที่เคยลำบากมาก มาเป็นพออยู่ พอกิน และสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทำให้ชีวิตดีขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง แม้จะไม่ใช่ว่าปัจจัยทั้งหมดก็ตาม

การประยุกต์ใช้หลักสำหรับบริหารจัดการภายในกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ได้แก่หลักพลังแห่งธรรมว่าด้วยผล๔เป็นหลักธรรมที่สำคัญมากที่สุดแห่งการดำรงชีวิตเป็นหลักธรรมที่สามารถทำให้ผู้ประพฤติปฏิบัติประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานอาชีพเป็นการวางแนวทางการดำเนินชีวิต การดำเนินธุรกิจเป็นหลักธรรมที่กำหนดถึงการใช้อยุทธศาสตร์ความ پاکเพียรความดีและใส่ใจสังคมเป็นหลักธรรมที่สร้างให้มีสติปัญญาขยันขันแข็งเป็นคนดีและเป็นที่รักของผู้อื่นเป็น พลังสำคัญ๔ ประการในการบรรลุสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จคือ ผละ ๔ พลังแห่งธรรม ปัญญาผละ, วิทยผละ, อนุวัชผละ และสังคหผละธรรมที่เป็นปฏิสัมพันธ์ต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรม

๑) ปัญญาผละกำลังแห่งความรู้ทั่วรู้ชัดแจ้งแทงตลอด มีปัญญาพิจารณาเห็นสรรพสิ่งตามความเป็นจริง เป็นแนวคิดพื้นฐานแห่งการบริหารจัดการองค์กร กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านโคกมน

๒) วิทยผละ กำลังแห่งความเพียร ประยุกต์ใช้ทุกข้อเพื่อเป็นแนวทางพื้นฐานในการบริหารจัดการองค์กร กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านโคกมนให้ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน โดยประยุกต์ใช้ตามหลักพุทธธรรมว่าด้วย หลักการสร้างแรงงูใจในการทำงานหลักการสร้าง ความพึงพอใจในการทำงานหลักการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานและหลักการติดต่อสื่อสารในการทำงานร่วมกันของบุคคล

นอกจากนี้กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ได้ประยุกต์ใช้หลักธรรมในข้อ ๓ หลักอิทธิบาท ๔ สูตรสำเร็จแห่งการทำงาน เป็นเครื่องให้ถึงความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ บนแนวคิดพื้นฐาน การสร้างเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๓) อนวัชชพละ กำลังแห่งความสุจริต ใช้ทุกข้อเพื่อสนับสนุนให้สมาชิกทำสิ่งที่บริสุทธิ์ที่สุจริตที่เป็นคุณทำในสิ่งที่ไม่ผิดกฎหมายไม่ผิดศีลธรรมไม่ขัดต่อประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมมีความสุจริตมีความหมายถึงนักบริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยประยุกต์ใช้ตาม หลักสัจจะและปัญญา และหลักสัปปริสธรรม

๔) สังคหพละ กำลังแห่งมนุษยสัมพันธ์ ใช้ทุกข้อ เพราะกำลังแห่งการสงเคราะห์ หรือมนุษยสัมพันธ์นี้เป็นเครื่องมือแสดงให้เห็นถึงความจริงที่ว่าพลังจากสังคมเป็นพลังที่สำคัญต่อความสำเร็จการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือผู้อื่นทั้งในระดับบุคคลครอบครัวชุมชนและประเทศชาติในที่สุดการสงเคราะห์ตามหลักพระพุทธศาสนากำลังแห่งการสงเคราะห์(สังคหพละ) เป็นข้อสำคัญยิ่งเช่นกัน โดยเฉพาะพรหมวิหารธรรม ๔ ข้อเมตตาและกรุณา ความมีไมตรีจิตต่อกัน การรู้จักให้ออกาส ให้ความช่วยเหลือด้วยเมตตาจิตต่อมวลสมาชิก และ สังคหวัตถุ ๔ ใช้ทุกข้อ เพราะเป็นหลักที่จำเป็นต่อการทำงานร่วมกัน โดยประยุกต์ใช้ตาม หลักสามมาอาชีวะและหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถะประโยชน์

๕) เคล็ดลับวิปัสสนาบริหารอย่างมีสติ

๖) สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรม ก็คือ การติดต่อสื่อสารในการทำงานร่วมกันของบุคคล นอกจากนั้นก็ยังมีการขาดสัจจะและการเห็นแก่ประโยชน์ของตนและพวกพ้อง ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ต้องประสบกับความล้มเหลว ทั้งในระดับบุคคลที่เป็นสมาชิกและต่อกลุ่มทั้งหมดอีกด้วย

กล่าวโดยย่อสรุปประเด็นสำคัญดังนี้

๑) ปัญหาทางสังคมของประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลโคกมน อำเภอโนนหวาด จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ได้ประสบมาเป็นเวลาหลายปี ก็คือ ปัญหาด้านการทำกิน ปัญหาการประกอบอาชีพทางการเกษตร ปัญหาการเล่นการพนัน ปัญหาการว่างงานของประชาชน ปัญหาความไม่สามัคคีของคนในหมู่บ้าน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ เกิดจากทั้งภายในก็มี ภายนอกก็มี

๒) ทูณทางสังคม ที่กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ก็มีทั้งทุนที่เป็นวัตรธรรม ทุนที่เป็นนามธรรม ทุนทางศาสนา และทุนทางวัฒนธรรม

๓) ประเภทของหลักพุทธธรรมที่กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์นำไปประยุกต์ใช้ก็คือ หลักพละ ๔ หลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการองค์กรของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ได้แก่

- (๑) หลักสัปปริสธรรม
- (๒) หลักสัจจะและปัญญา
- (๓) หลักทฤษฎีธรรมมิกัตถะประโยชน์
- (๔) หลักอิทธิบาท
- (๕) หลักสัมมาอาชีวะ

๔) การประยุกต์หลักธรรมในการบริหารจัดการองค์กร

- (๑) การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน
- (๒) การสร้างความพึงพอใจในการทำงาน
- (๓) การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน
- (๔) การติดต่อสื่อสารในการทำงานร่วมกันของบุคคล

๕) ส่วนแรงต่อต้านหรือสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการปรับประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม
คือ อบายมุข ที่เป็นทางแห่งความเสื่อม

๕.๑.๓ ผลที่ได้รับจากการประยุกต์หลักธรรมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์มาใช้บริหารจัดการกลุ่มสรุปได้ดังนี้

- ๑) ด้านสวัสดิการ เช่น สวัสดิการเมื่อคลอดบุตร เมื่อเข้าโรงพยาบาล เมื่อขามเจ็บป่วย เป็นต้น
- ๒) ด้านการประกอบอาชีพ เช่น ให้กู้ยืมเงินสำหรับประกอบอาชีพ การลงทุนเล็กๆ น้อยๆ สำหรับครัวเรือน เป็นต้น
- ๓) ด้านผลผลิต เช่น การส่งเสริมการทำปลานอน ทำพรมเช็ดเท้า เป็นต้น
- ๔) ด้านสังคมวัฒนธรรมและพระพุทธศาสนา เช่น ทำให้สมาชิกมีความรักใคร่สามัคคีกัน ทำให้ร่วมกันจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในหมู่บ้านอย่างพร้อมเพรียงตัวอย่างเช่น งานทอดผ้าป่า งานทำบุญบ้าน งานมอบทุนการศึกษาแก่เยาวชน เป็นต้น
- ๕) ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การอนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร การอนุรักษ์ปลาในฤดูวางไข่ เป็นต้น

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ศึกษาผลการบริหารจัดการเชิงพุทธของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้าน โคมมน” ผลการศึกษา พบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจและควรแก่การศึกษาค้นคว้า ต่อไปนี้

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

สำหรับข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ซึ่งมีพระสงฆ์คอยเป็นที่ปรึกษา หรือเป็นที่เล็ง และยังเป็นเพียงกลุ่มก้อนหรือองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมาโดยเจ้าอาวาสวัดโคมมน พ่อค้า ประชาชน สาขาอาชีพต่างๆ ในหมู่บ้านหรือชุมชนนั้นๆ ร่วมมือร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมและ โครงการ ต่างๆ ให้เป็นไปตามระเบียบและนโยบายของกลุ่ม โดยมีเป้าหมายสูงสุด เพื่อให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และเป็นคนมีคุณธรรม คือ ความซื่อสัตย์ต่อตนเองเป็นหลักสำคัญที่สุด ดังนั้น หากกลุ่มนี้ ได้ขยาย พื้นที่ดังกลุ่มออกไปยังหลายจังหวัดทั่วประเทศ รัฐหรือหน่วยงานที่รัฐมอบหมาย ควรเข้าไปดูแลหรือ ให้คำแนะนำ ข้อบกพร่องของกลุ่ม เช่น บุคคลที่เป็นสมาชิกถือโอกาส โกงเงินกลุ่ม กู้เงินแล้วไม่ส่งคืน ตามตัวได้ยาก หรือไม่ได้คืนเลย และเรื่องอื่นๆ ที่รัฐควรให้การสนับสนุน เช่น การให้เงินอุดหนุนต่อกลุ่ม หรือต่อชุมชน แม้ว่า จะมีลักษณะเหมือนกองทุนหมู่บ้านละล้านบาท แต่แตกต่างกันมากในวิธีการ ปฏิบัติที่รัดกุม และมีโอกาสเสี่ยงค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับการออมเงินประเภทอื่นๆ

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ดังกล่าวมาแล้วนั้น ช่วยให้สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมและ โครงการต่างๆ ของกลุ่ม สามารถที่จะแก้ปัญหาความยากจนได้ใน ๒ ระดับ ได้แก่

๑) ระดับการพึ่งพาตนเอง คือ ทำให้สมาชิกในกลุ่ม มีกิน มีใช้ ไม่เป็นหนี้ถาวร อีกทั้งยังเป็นปัจจัยที่เกื้อกูลต่อการพัฒนาสมาชิกนั้น ได้แก่ สมาชิกที่เข้ากลุ่ม จะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมที่ เเด่นชัด ในฆราวาสธรรมข้อว่าด้วย “สัจจะ” ความเป็นคนมีความซื่อสัตย์ต่อกัน ด้วยเหตุนี้ หาก ชุมชนใด นำหลักพุทธธรรมต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้นไปปฏิบัติ ย่อมเกิดผลดีทั้งต่อตนเองและคนอื่น อย่างแน่นอน เพราะเป็นธรรมที่ประชาชนปฏิบัติได้ตามโดยไม่ยากมากนัก

๒) ระดับชุมชน สามารถที่จะช่วยแก้ปัญหาในระดับชุมชนได้อย่างถาวร และมั่นคง ทำให้สมาชิกมีความสุขของตนได้ตามอัธยาศัย และมีการประสานความร่วมมือขอแรงกาย แรงใจ จากบรรดาสมาชิกได้ ลดละความเห็นแก่ตัว ช่วยให้สังคมดำเนินไปได้ด้วยดีตามหลักพระพุทธศาสนา ที่ สอนให้มนุษย์มีเมตตาต่อสรรพสัตว์ทั้งปวง ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงการใช้เงิน นำคนให้เข้าสู่หลักธรรม ทางศาสนาก็ถือว่าเป็นกุศโลบายของผู้ก่อตั้งกลุ่มนี้ขึ้นมา

๕.๒.๓ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ศึกษาเปรียบเทียบการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้าน โคม มนกับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์จังหวัดตราด
- ๒) ศึกษาการประยุกต์ใช้พุทธรธรรมในการประกอบอาชีพของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในพื้นที่อื่น
- ๓) ศึกษาผลของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์กับการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนอื่น ๆ
- ๔) ศึกษากระบวนการผลิตของกลุ่มจังหวัดที่นำหลักธรรมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ไปประยุกต์ใช้กับหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล (OTOP)